

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Stegom rasti male stvari, a sestoga svr pokvari. Kar. pool.

Kopirani se dopisi ne tiskaju. Priglasiti se pismo, oglašiti ih. Tiskaju se po običnom cjeniku li po pogravru. Isto tako je za priloge. Svaki se kalju postaratom naplatiti (anagno postale) na adresaciju. Naše Sloga. Ima. prilikom najbliže pošte valja točno označiti.

Kasna list nedodje na vrijeme, pa se javi odpravničtvu u ovrznom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše. Rasklapanja.

Izlaz svakog četvrtka na celom svetu. Izlazom 14. julija, 18. augusta, 8. septembra i 5. novembra. Dopisi se ne vraćaju ako se ne tiskaju. Nabilježevani listovi se neprimaju. Prešplate s poštarinom stoje 25 for, za seljake 20 for na godinu. Razmjerno fer. 20/1, i 1 za pol godina. Irvan carvius vile postarina.

Na malo jedan broj 5 nrč.

Uredništvo nalazi se u Vrs. Far. neto br. 14.



Zar spojenje s Trstom?

Kad smo u 30. broju našega lista napisali članak pod gornjim naslovom, nismo bili iz daleka držali, da će doći do pitanja, barem za sada, postati predmetom obćenitog razglaganja u svih novinah, što se bave našim poslovima. Međutim dogodilo se je, da su razne novine doniele naš članak u cjelosti, druga u izvadku, a opet druge su se samo nekako opazkama na nj osvrnule. Ali namaš moramo istaknuti i to, da su nas neke novine zlorabile u svoje nečiste svrhe, htijed vaditi kapital iz našega članka za svoje neumjesta napada je proti stanoviti stranci, dočim ti napadaji dobro dolaze samo protivnikom hrvatske, a jedna su slika zalutalog domoljublja, tako da je čovjek skoro prisiljen misliti na njeku tajnu svezu sa protislavljanjskim življ medja hrvatskim narodom.

Nu dosta o tome: mudrom i jedno oko dosta! Nije naša zadaća, da bilo s kim vodimo polemiku, niti da tratimo slatno vrijeme u toj nezahvalnoj struci novinarskog života. Naša je zadaća s jedne strane, da putimo i učimo naš narod u Istri kako mu se treba vladati, da stressa sa sebe tudjinski jaram, a s druge strane dajnost nam je upućivati našu braću u drugih zemljah o primorskih odnosajih, nebi li nam prazila pomoćnicu ruku u težkoj borbi, što ju vodimo za naš narodni obstanak. Ludo je i preko mjere nepatriotično, kad hrvatske novine pnu svoje stupce neplodnim polemikama, zlobnim napadajih, sumnjajenjem i vrijedjanjem, vrteć se uvijek oko osobnosti ili strančarstva; nije pametno ni to, da se neprestano vodi prepir o valjanosti budikoje ideje, o toč-

nosti budikojeg programa, dočim se ostavlja na strah što je glavno, naime podražavanje puka, širenje svisti i morala, u napredjivanje gospodarstva, podizanje poljodjelstva i obrta, te sve drugo, što bi preporučilo narod, u prvaj vrsti, niže slojeve pučanstva duševno i materijalno. Za nas dakle polemika nije, osobito ne onakva, kakvu vede medja sobom novine u Banovini, gdje se većinom sve vrta oko riedi, oko osobnosti ili strančarstva, o kolo oblika, a stvar sama biva puštena a vida.

Eto i sada: zagrebački naš drug, kojega smo spomenuli u našem upitnom članku, čuti se uvrijeđenim formom istoga članka, kao da u obće može toga biti u nas, da koga vrijeđamo baveć se životnim pitanjem za naš narod u Istri. Što smo imali reći? Mi nismo krivi, ako „Obzor“ zastupa istu misao, koju nastoje oživotvoriti naši neprijatelji, Talijani. Bado priznajemo, da zagrebački drug polazi pri tome s drugog, gledišta nego li istarski vikači, i mi smo to istaknuli spomenuvši, da se nalazi u dobroj vjeri.

Što se tiče same stvari „Obzor“ nam spčitava, da smo i mi jedno zastupali njegovu ideju, to jest, da smo bili prijatelji spojenja Istre s Trstom. Nu to nestoji. Mi smo u broju 41. od 11. oktobra 1894 samo preštampali iz tadašnje zagrebačke „Hrvatske“ članak pod naslovom „Trst - Istra“, u kojem se je zagovaralo spojenje Istre s Trstom i dodali naš sud ovako: „Članak je pisan triezno i ozbiljno od osobe, koja je dosta dobro upućena u naše odnošaje, pa ga radi toga do u cjelosti donosamo pridržavajući si pravo vratiiti se jeste na to veličano pitanje, neskinu li ga s dnevnog reda sami naši politički protivnici, kao što su to opetovano jur učinili“. Time se lje nismo izjavili o samoj stvari nego samo o članku „Hrvatske“; a u smislu našeg obećanja osvrnuli smo se na pitanje samo tek sada, kad ga Talijani opet stavije na dnevni red. I neka nam vjeruje zagrebački drug, da smo kroz ove četiri godine dobro promozgali stvar i da na temelju gorkoga izkustva i svestranog opažanja naših narodnih, po-

litčkih i gospodarstvenih odnošaja nismo mogli doći do drugog zaključka, nego li do onoga, što ga priobćismo u našem članku.

Mi smo i naveli u tom članku razloge, zbog kojih smo proti spojenju same Istre s Trstom, a u tome nas niče ne može pobiti, jer svaki izmedju nas zna, da iz Trsta bje led sve Slavene Primorja. Ali veli „Obzor“: „to je ništa prama moralnome uspjehu, kad bi Laginjev, Spinčić ili Mandićev glas zagrmio u dvoranu tričanskoga sabora; to bi bio prvi korak na putu narodnoga jedinjenja“. Na oko je sve to liepo i vrlo laskavo za naše zastupnike, ali u praksi, u narodnom životu, to nema nikakve vrijednosti. Za nas više vriedi danas, da otmemo Talijanom upravu koju sela, zaustupvo koje obdne, nego li da nazožimo broj renegata u Trstu. Nevalja napuštati pitomo a loviti divlje, dokle imadeš neprijatelja u kući, jer se obično obistinjuje ona stara: „tko preveć hvata, malo li ništa zahvati“.

Poznato je, da onaj dio Istre, što se zove Liburnijom, ima svoje težiste na Rieci, a istotako i kvarnerski otoci; od ostale pak Istre, samo što je političkoga kotara koparskoga, naginje u trgovini i gospodarstvu prama Trstu, dočim sva ostala Istra izpod Učke, ima svoje središte u Pul. Kaošto nas dakle narodnostni odnošaji odvraćaju od Trsta, na isti način se protive spojenju i trgovačko-ekonomne prilike ogromne većine Istrana. To nam u ostalom kaže i poviest, gdje nalazimo, da je Trst bio uvijek odijeljen od Istre, dok nije postao središte Napoleonove Ilirije. Ali to nam opet na onom, što mi rekosmo u našem članku, to jest, da sama Istra nesmije biti spojena sa samim Trstom, već bi se imale spojiti u jedno upravno tielo bae sve one zemlje, koje su sačinjavale Napoleonovo kraljevstvo ilirsko. Drugo bi bilo možda, kad bi se mi nadati mogli pomoći od zgora, ali izkustvo nas uči, da se tomu nesmjemo nadati, već da moramo trudom i mukom sami orati ledinu i rušiti ograde, ako ćemo, da nam se puk digna. A da to polučimo, treba nam ozbiljnoga i trieznoga rada:

idealizam i kojekakvi obširni programi nekoriste nam za ništa, dok nam je goli život u pogibelji, ništa.

A kad smo već na rani, treba ju svestrano otkriti. U nas Hrvata je bilo i jest danas prevē idealizma, dočim je naš realizam, to će reći rad, išao uvijek na korist drugim. Ima naših ljudi, koji će kod čase vina, a bogme i u saborekom govoru, osvojiti na jednom svu zemlju od Triglava do Balkana, a dodje li prilika, da se radi, povući će se u kut ili postati onakvim radnikom, kakvoga nam je opisao vrli pripovjedač Novak u svojoj pripovijesti „Što je krivo?“. U obće pak moramo reći, da osobito u Banovini treba malo više demokratizma u radu, nego li ga je do sada bilo. Puk je jezgra naroda i puk će uvijek ostati, a inteligencija i aristokracija, to je njekako prolazno. Zato treba polaziti u puk, obćiti s njime i upraviti svoj rad prama njegovim potrebam.

Pa još nješto. Rodoljubni elementi u Banovini hoće, da privlače sve Hrvate prama sebi, smatrajuć se središtem naroda. I pravo je tako, ali nije pravo ako radi toga Banovina samo čeka, da joj se dodje u krilo, a sama nepoduzimlje skoro ništa u tom pravcu. Tamo misle mnogi, da je grieh vapjući osvetu pred licem božijim, ako tko samo i pomisli, da bi Banovina i svi Hrvati bolje stali kad bi na primjer bili svi skupa u Austriji ili u Cislijantiji: „extra Hungariam non est vital“. A ipak bio bi i to našin, da budemo svi skupa. Nu nije se samo proti tomu, nego se i podržaje ono političko trzanje, koje je krivo, da ni Dalmacija neće, da nam pomaze.

Nevalja se dakle varati: prisilno, umjetno sjedinjenje jedne same pokrajine s Trstom nebi nam koristilo, već bi nam dapače škodilo mnogo. Svakako treba nam pripravljati dobrovoljno, prirodno sjedinjenje pojedinih česti narodnog ozemlja, a to se može samo ozbiljnim, trieznim i požrtvovnim radom.

PODLISTAK. Sličice iz Gresa.

(Dalje.)

Ovo ši, da su ljudi, ovo su soldati, ovo su pravi junaci i ma ter bi mogel naš (kraj) zebrať nekoliko mijari) samih ovakovih soldata, pak spat mirno, za se vidi, da su šam Hrvati spasilili i pridobili: Mletsku i Lombardiju, ke broje toliko milijni ljudi, ki su se bili revolucionari našemu cesaru: ce ne gospodine dotora! Ma je bih suditi, da je naš kraj te Hrvate dobro naplatil za toliko... toliko... uhl vrug zel, mi mankuje prava beseda: ja bin hotel red meriti, ma neznam kako se rece hrvatski.

Zasluge, zasluqe, moj dragi; ali ja odgovoram, da nije vaša krivica, ako ne znate, nego onih, koji vam ne davaju hrvatske škole. Nu na vaš upit, kako je platila Austrija te virne Hrvate, odgovoriti će domala, a sada slušajte, što su još učinili Hrvati za Austriju.

Dok su oni u Italiji natapali zemlju svojom krvlju, pmlrali a istom i slavno pobijedivši, drugi su Hrvati nepostavljali red u Beču, jer i tamo se bila digla buna ili revolucija marča mjeseca iste godine 1848. Tako je vrijeme prolazilo od febraraja do konca rujna ili setembra a da se nije analo jesmo li u miru ili u ratu, jer vatra posve negašena sijalja je pod pepelom, čekajud od časa do časa, da se ju sa koje strane otkrije i da strašno zaplamti. Niemci u Beču, ma vidite i još onda kao i sada, želim su proci pod Pru (štaj: *) kraj - *) isabrati - *) hijlada.

sku; a Madjari, Ungarezi, nastojali, da se odcipe od Austrije i učine jednu državu neodvisnu od Austrije. S toga oni prvi, pošto ta želja nije išla njima za rukom s revolucijom marča mjeseca, početkom oktobra napravili su u Beču bunu strašniju od prve. U isto vrijeme pobunili se i Madjari, a bili bi uspjeli svojim željama, jer sve vojničke sile, što je mogla Austrija zapoloziti, bile su u Italiji i oko Beča. Bilo je u taj tren, pise jedan istorik, da ban hrvatski general Josip grof Jelačić, koga ime neće nikad umrieti, kao potaknut božjim nadahnućem, i nehajud za oštre zakone, kojimi mu bilo zabranjeno prekarati hrvatske granice, prebrodi Dravu sa svojom virnom vojskom; i bio bi unišio ustanak u svom začetku i smvirio svu imedjarsku dobro oboružanu vojsku, da nije doletio glas kako je u Beču bila zavladala prava anarkija ili bezvladje. Jelačić sa svojimi Hrvati zapusti Madjarsku, i nasilnim marširanjem prikaže se iz nemada izpod Beča. I kako Julio Cesar reče: „veni, vidi, vici“ (dođoh, vidih, pobjedih), Jelačić zdrživ svoje Hrvate s vojskom kneza Windischgrätza, u kratko pridobi grad Beč, i vrati ga pod postih Njegova Veličanstva Ferdinanda I, koji da spasi svoju okrunjenu glavu, bio se zaklonio u Tirol. — Ulize dakle u grad slavodobitna vojska Hrvata sa Jelačićem na čelu, i kao što pise oćivica, primljen bi Jelačić od svjetline nepislivim uzbljednem i neprestanom burom zivoklika. Ljudi ga pozdravljašu skidajud šešire i s njimi mahajud po zraku, da mu pokažu svaku ljubav; žene su činile lepršati rubce svakovrstnih boja, i naspale su ga cvidćem poput kiše. Svi, muško i žensko, odraslo i malo, svi jad-

nim glasom ga nazivahu svojim osloboditeljem u znak svoje najdublje harnosti, namjerom, da zaboravi, kako je on, vjerni podanik i uzor vitez, bio jednom okrivljen kao izdajica svojega kralja i cara. Takovoj osveti već su odavna obiknuti Hrvati.

Alli još imam nešto, da kažem prije nego dovršim ovu žalostnu uspomenu 60-godišnjice 48 godinu. Vidili smo, kako je sva Ugarska ustala na noge, i s toga bilo je od velike potrebe, da Austrija spremi jaku vojsku, koja bi bila kadra, da se uprotstavi vojsci, koju bijahu ustrojili Kossuth i Georgey; prvi nadahnitelj ustanka, a drugi poglaviti vođa ciele ugarske vojske. Na 2. decembra 1848. naš pramisliv kralj Fran Josip I. zasjedne austrijsko prestolje, pošto se Ferdinand I. bio odrekao carstvu, i odma na početku svoga vladanja sudjeno mu bilo, da se bori proti nevirnim Madjarom, koji su htjeli odniei me krunu njegovih pradjedova. Ali to ne dadu virni Hrvati. Netom bi uspostavljen red u Beču, Jelačić sa svojimi Hrvati, i knez Windischgrätz sa ostalom vojskom, dne 9. dec. 1848 krenuše put Ugarske, i jur na 17 istoga mjeseca Jelačić vojni zbor sukobi se s neprijateljima kod Wieselburga. Hoćete li, da vam kažem, što o neustrasivosti, o srčanosti ovog nenarlog junaka, kakav je bio ban Jelačić? — Svi zavapiše: čemo, čemo: zač mi brižni Gresani neznamo ništa, kako da nismo na vom svetu.

Nu kad je tako, čujte i divite se tom junaci, Jelačić banu. — Obe vojske, ugarska i hrvatska, gledale se kao dva lava, koji vrebaju na jedan te isti plijen, ali nemogoše se približiti i sukobiti se,

jer ih dielše velike jaruge, močvare (široki kanal sa vodom i blatom) a mosti bili su sažgani i porušeni. Sa svim tim Jelačić ban odvazi se i daje zapovjed, da se vojska uporedi, a konjaničtvo neka ide naprid. No, kad to vidi neprijatelj, otvori paklensku vatru tako, da je strašno ubijala ljude i konje. Naravski, da takovo iznenadno pucanje prestraši konje, i toga radi red bi nešto poremećen, ali ban Jelačić u tili čas baci se pred vojsku, izvadi iz korice sablju i gročkim glasom zavapi, da se urede; ali to ni bilo dosta; da svojim primjerom nlije u srce svoje vojske hrabrost i neustrasivost, stajaše, kao uramorni stup, nepomičan na onom mjestu, na koje padahu najčešće ubojne neprijateljske kugle. Na to knez Hompeš, pobočnik (asistent) Jelačić-bana, videć skrajnu pogibelj svog milog generala, i boječ se, da ga koje zino nepogodi, stavi se pradan, da ga pokrije svojim osobom. Ali Jelačić-ban, ne boječ se iste smrti, mahne rukom i reče mu: „odstupite, hvataj vam, ali neću druge obrane med menom i neprijateljem“. I tako ostane za dvadeset časova, dok izza sebe ne vidi uzidati se nebu pod oblake ogromne stupove prašine: a to bijaše dolazak u propanj (a gran galoppo) pričuvnog konjaničtva pod zapovjedju kneza Lichtensteina, koji se požuri, da priteče na onu stran, na kojoj čuše, da topovi gruvaju. Neprijatelj na to obustavi vatru i povuče svoje čete, a kroz onu noć zapusti Altenberg i pobjegne ravno do Raab-a, da se tu zakloni pod utvrđenjani zidinami.

(Sledi.)

Zidovi i framasuni u crkvi.

Strepite, katolički svećenici, koji niste bacili pod noge svoj i svoga puka jezik, koji niste zametnuli nauka Vašeg kozačkog učitelja, koji se niste dali u službu Zidova i framasunom; strepite, osobito Vi hrvatski i slovenski sinovi, koji ste izabrali svetu crkvu svojom zarobljenom; strepite najviše, Vi biskupi u Trstu i Krku; strepite, jer su krivi proroci digli svoja glavu i hoće, da Vas unište. Kakono pisci i farizeji na Isukrista, tako su proti Vama ustali liberalni Zidovi i framasuni talijanski, nebi li Vas prestrašili i odvratili s prava kršćanskoga puta.

Po nastojanju zlokobne „Legae nazionale“, podgođu dijaka u koparskom konviktu, po pisanju talijanskih novina, po svemu daju se je slutiti, da se talijanska klika nepazvana hoće mješati i u crkvene i svećeničke stvari, nebi li i crkvu i njezine dostojanstvenike podvrgla svojim nečistim, nemoralnim, protakršćanskim svrham. Sada neima već dvojbe o tome: i žalibože! ki ka si je već polložila jednu kuriju, dočim je radi multavosti njenih nadpastira skoro uspjela, da si podloži i drugu.

Obzirom na to nije nas nimalo začudilo, kad smo prošlih dana čitali po talijanskih novinah, da su od sada Zidovi i framasuni u Trstu preuzeli odgođ talijanskih svećenika i da je talijansko političko držstvo za Istru poslalo ministru predsjedniku grofa Thuna spomenicu proti ponašanju slavenskih svećenika i biskupa. Mi bi mogli doviknuti talijanskoj gospodini onu staru: „ne ultra arripiam“, jer odkada i odkada smija ljudi neznaoče, upisani u framasunске lože; osobe, koje slove radi svojeg protakršćanskoga liberalizma, koje nepolaze crkvu niti primaju sv. sakramente; stvorivi, kojim su povjori samo „crni garanti“ i predstavnici najgorog narađajstva, kako pitamo, mogu li ljudi imati običaja, da govore o crkvenih i svećeničkih poslovih katolika? Al da, ne-pise se u toj spomenici proti biskupu Fiappu i njegovom kapitulnu, nepise se proti onim talijanskim svećenikom, koji se kupe oko lista „L' Amico“, nepise se proti stanovitim župnikom i kapelanom koji drže, da je crkva podružnica koje framasunске lože ili kakve raznarodjujuće „Legae“; piše se samo proti slavenskom svećenstvu, kao onomu, koje sljedeć stope Isukristove i evanđeosku nauku, razpruže tmine neznanstva i razkida lance sužanjstva u istarskome puku. Zato ste krvi u oči talijanskih Zidova i framasuna. Vi dični skolovi hrvatski, slovenski i češki, koji ste posvetili svoj život Bogu, crkvi i domovini; zato Vas klika ocnuje i proganja; zato se ona mješta u crkvene i vjerske poslove.

Konkretnih slučajeva, naravski, framasuni nemogu, da iznesu kad napadaju bezobrazno, podlo i lopovski na dično slavensko svećenstvo; jer niti neima slučajeva, koji bi jim mogli dati podlogu za neosnovane prituzbe i crne ki-vete, niti je talijanska navada služiti se postenim oružjem. Najveći grijesi, koji po miteju talijanske gospode pokazuju pogibelj postupka slavenskih biskupa i svećenika, jesu: podučavanje vjeronauka u Nerenzinskoj školi hrvatskim jezikom i primitak svećenika Vrbke u trčćansku biskupiju i.

Neznamo da li je i koji kanonik porečke biskupije sudjelovao pri sastavljanju one spomenice, ali reć bi, da nije, jer onakvih bedastoda nebi izumio svećenik, makar bio najžešći Talijan. Zar je dakle grijeh lomiti kruh nebeski u hrvat-kom jeziku nedužnoj djeci, koja nerazumiju drugog jezika osim hrvatskoga? Zar će svećenik doći u školu samo za to, da gleda zidine, a ne da vrši svoju svećeničku dužnost? Zar je svećenik kriv što djeca nerazumiju talijanske, a kako će i razumjeti kad ih majke nisu naučile drugo nego hrvatski? O slučaju Vrbke dalo bi se na dugo govoriti, ali mi toga nećemo, nego konstatujemo, da se framasunska klika nekako ponosom pozivlje na porečkoga biskupa, koji je toga svećenika izterao iz svoje biskupije ni krivog ni dažnog. Ako li je on nešao na drugom mjestu polje, gdje će vršiti svoje sveto poslanstvo, to se može samo u dobro upisati dotičnomu biskupu, koji ga je primio pod svoje oružje i time zasvjedočio poznatu istinu, da naša sveta crkva neisće pogubljenje čovjeka, nego njegov spas u svakom pogledu. Sainci su htjeli i unapred kao do tada moliti Boga u svomu hrvatskom jeziku, Vrbka im toga po duši nije mogao zabraniti, kako nu je biskup nalagao; pa zar je time grijeh? Zar nedolaze k prestolju Boga Svemogućega i hrvatske molitve, kad je rečeno: „Svi jezici i svi puci, hvatite Gospodina!“ Mi znamo što bi bilo po duši talijanskoj kliki: slavenski svećenici morali bi

biti kao grane odsečene u pašurju, kao tudja bića, kao najamnici, a ne kao kri od narodne krvi, kao brat napram rođenom bratu, kao učitelj namr ljubecom čestitku. Ideal talijanske klike jest svjedočstvo, koje bi marilo za puk kao za lajski snieg, koje bi se držalo mletackog nacela, da u Istri treba puk držati u neznanstvu i siromastvu, ako se hoće nad njim vladati i izisavati ga. Crkva učeca, crkva kršćanske ljubavi, crkva prosvjetljujuća, to je protivno idealu naših Talijana!

I put, kojim su Talijani išli sa svojom spomenicom — pritužbom, pokazuje, kako oni štaju hierarhiju crkvenu i koliko mare za njezinu vlast. Oni su podnijeli spomenicu nikomu drugomu nego ministru predsjedniku, misleći valjda, da su slavenski svećenici u Primorju toliko žandari ili policiti, koji su odgovorni za svoje crkvene posle ministru svjetovnjaku, kojemu ni sam ustav naše države ne daje nikakvo pravo nadzora nad svećenstvom kao takvim. Druge, posve druge su oblasti, koje imajm suditi o postenju i ponašanju svećenika, a na te se mora obratiti svaki, koji ima šta proti njima. Zašto nisu Talijani podnijeli pritužbu primorskom metropolitu, knezu nadbiskupu u Gorici; zašto su nisu podnijeli papiskomu nunciju u Beču, i zašto ju nisu podnijeli glavnoj svetici stolici u Rimu? Nisu to nadležne oblasti za naše Talijane; te oblasti poznaju vrlo dobro kakvi su do bri kršćani katolici oni, koji se diše u svakoj prilici svojim židovsko-framasunskim liberalizmom; oni, koji su zanekali sv. otcu papi čestitku istarskoga sabora prigodom ovogodišnjeg jubileja; oni, koji su otebi biskupom nadziranje škola; oni, koji netrpe u svojih redovih kršćanskog morala i kršćanske ljubavi; oni, koji slave svakog dvadesetog rujna zauzeće Rima. Zato podnijeli nisu Talijani svoju pritužbu na crkvene oblasti, nego ministru, koji sa crkvom neima a ma baš nikakvog posla, znajneć već unapred, da bi im crkvene oblasti, kano i do sada, pokazale vrata, sljedeć primjer Isukrista, koji je bičem gonio iz hrana trgovce-židove.

Spomenica dakle naših laži-liberalaca proti slavenskom svećenstvu nije drugo nego izljev najpodlije strasti, plod najveće zaslepljenosti, posljedica nedostatka kršćanskog morala i kršćanske ljubavi. Ta spomenica, radi koje u ostalom nikoga neće zaboljeti glava, dočim su se Talijani istom pokazali smješni u najvišem stupnju, je jasan dokaz, kako talijansko svećenstvo neima nikakva upliva u javnom životu svojih srodnika, ili kako je i ono zaraženo istim nazori i strastima najžešćih liberalaca. A to se daje nekako i tumačiti posle svega, što se je dogodilo i što se događa u jednoj primorskoj biskupiji u djavolsku svrhu odnarodjujućja hrvatskoga puka. Ruku na prsa, Vi gospodo biskupi i svećenici talijanski, pa nam pokažite plod Vašeg kršćanskog poslanstva u talijanskoj stranci! Ne, toga ploda neima, ili pače ga ima u negativnom smislu. Vi pušate prosto polje najžešćim liberalcem, neka vode javni život, a Vas kao da i neima. Sve bi išlo liepo u Istri, sve bi rane zacielile, sve bi se prepričke izgadile, kad bi se medju Talijani liberalizam zamienio kršćanskim moralom i kršćanskom ljubavi.

Veličanstvena zamisao.

Kano iz vedra neba grom dolazi iz Petrograda neodakivana viest od silnoga zamašaja. „Praviljestveni vjestnik“, službeni list ruske vlade priobčuje baimo notu ministra izvanjskih posala grofa Muravjewa od dne 24. t. mj. svim zastupnikom tndjih država, koji su akreditirani na ruskih dvoru, izdanu po nalogu cara Nikole II. U toj noti opisuje se najbrnijimi bojami nesnosno stanje svija naroda usljed oruzanoga mira, nametnuta narodom nakon dogudajaja od god. 1871. amo. To teško stanje moralo bi dovesti do groznog Lepropollića izmedju pojedinih naroda a financijalno upropastilo bi čitav prosvjetljeni svijet.

Noviustvo svih naroda pozdravlja veliku zamisao mladoga cara kao najvećeg politički dogudajaja ovoga stoljeća, a kad bi se ona oživotvorila, postao bi car Nikola najvećim dobročiniteljem ljudskoga roda. Milijuni mladih i čvrstih sila, koje sada po vojarnah čame il se troše u teške vojničke svrhe, povraćeno bi bilo svojoj prvobitnoj i po Bogu odlučenoj svrsi, da u potu licu služu pošteno svagdanji kruh za sebe i za svoje. A one puste stoline milijuna novca, koje se danas troši u vojničke svrhe, upotrebljlo bi se na podizanje

prosvjete i na promicanje obrta, trgovine i narodnoga gospodarstva.

Ovako veličanstvena osnova mogla se je roditi jedino u velikoj duši, koja sve opaža i goru čuti patnje i žrtve biednoga čovječanstva, koje mu je napratio nesretni naprazni mir poslije najdoga rata između Francuske i Njemacke.

Kao prvi prijatelj napredka, slobode i sreće svoga naroda pozdravlja i najbrnijem izražava veliku omovu mladoga vladara moćne Rusije svom zaljublju; da bi mu pošlo za rukom provesti i u život.

Spomenuta nota glasi:

Udržavanje običaja mira i što moguće veće bgrančenje oružaja, koje tereti sve naroda, uz današnje obće stanje svijeta predstavlja se kao ideal, za kojim valja da teže svim svojim nastojanjem sve vlade. Njegovo Veličanstvo zaš presvjelti car i gospodar, podpuno proniknut plemenitim humanitarnimi čuvatvi, duboko je uvjeren, da ovaj uzvišeni cilj odgovara najvažnijim interesom i opravdanim željam svih vlada. Carska vlada drži osobito povoljnim sadašnji čas, da se putem međunarodnih dogudajaja izpitaju shodna sredstva, koja bi kadra bila, da svim narodom osiguraju blagodat realnog i trajnog mira i da se neprestano napredujućem oružanju učini kraj.

Tečajem zadnjih 20 godina vanredno se je uvrstila težnja civilizovanih naroda za obćim mirom, a uzdržanje mira označeno je svrhom međunarodne politike. U to ime velike su države sklopile moćna saveze. Da se mir što uspješnije osigura, razvile su svoju oružanu snagu do nenadane obseznosti i nastavljaju to svoje djelo bez obzira na ikakve žrtve. No unatoč svim žrtvama do sada nisu se mogli polučiti uspjesi željene pacifikacije! Uvijek rastući financijalni tereti i korjenu podkapaju javno blagostanje, intelektualnu snagu naroda. Rad i glavica pretežim su djelom oduđeni svojem prirodnom opredjeljenju i troše se u neproduktivne svrhe. Stotine milijuna troše se za nabavu groznih razarajućih sredstava, koja, smatrana danas vrhuncom znanosti, sutra gube svoju vrijednost usljed novih pronasćaja.

Narodna kultura, gospodarstveni napredak i stvaranje blagostanja kao da su ohromili i u svome razvitku zapriećeni. Što su se pojedine vlasti više oružale, to je manje odgovaralo cilju, koji su vlade sebi postavile. Gospodarske krize imadu se u velikom dielu pripisati preomjernom naoružavanju i trajnoj pogibelji, koja postoji u nagomilavanju ratnoga materijala. Naoružani mir našega vremena jest na taj način užasan teret, što ga narodi sve to teže podnose. Stoga je očividno, da mora, ako ovo stanje duže potraje, ono neizbježno dovesti do užasnog sakoba, koji se nastoji ukloniti, i od čije se strahote unapriedit svako čovjedge čuvstvo sgraža. Da se tomu neprestanom naoružavanju učini kraj, da se iznadju sredstva za odstranjenje onih pogibelji, koja priete cjelome svietu jest najviša dužnost, koja danas pripada svim državam.

Proniknuto timi čuštvi, blagoizvoljelo je Njeg. Veličanstvo meni naložiti, da predložim svim vladam, kojim su zastupnici kod carskoga dvora akreditirani, neka bi se sastale u konferenciju, koja bi imala uzeti u pretres ovu ozbiljnu zadacu. Ta bi konferencija bila s božjom pomoću sretan znak za nastajuće novo stoljeće, te bi sjedinila težnje svih država, koje iskreno o tom nastoje, da pomognu velikoj ideji obćega mira, do pobiede nad elementima razaranja i razdora. Ona bi u isto vrijeme bsa ovim solidarnim priznanjem načela praviniosti i prava, na kojim počivaju signurnost država i blagostanje naroda, učvrstila sporazumak naroda.

Mačji tabor u Matuljah.

Kako već bje javljeno u „Našoj Slugi“, izdao je Ivan Peričica (Nino Rožin) nekoliko dana pred izbora za obćinu Volosko-Opatija onaj jedini broj „Volosko-Opatija“, i obćeo nam velika skupština „narodno-istarske stranke“ u Matuljah za dne 15. t. mj. Mislili je najme njegova stranka, da će se izbori zategnuti valjda do konca agusta, na ljuto se prevārila, jer izbori su provedeni i prošli već 11., 12. i 13. agusta, a hrvatska je stranka glavila takovoj pobjedi, kakve Volosko nikad doživilo nije. Mačiji se tih dana sakrili u svoje župe i tamo snovali, što bi i kako bi. Hrvatske slavje u Voloskom peklo ih je u dubini njihove crne duše a srampota tekar kakva! Od tolić buke, vike i obćevanja — pa ništa! Bojali su valjda osvete, pa odlučie obćanu skupštinu ipak sa-

zvati. I zblijla! Već u subotu poslije podne bilo je vidjeti u Matuljah nešto malo-ploštaka, na kojih sazivlje Dr. Krstić svoje istakličenike „Mačji tabor narodno-istarske stranke“. Da buduće konsekvantni, dao ih je tiskati u pokvarenoj hrvatskinoj tiskarni. U hodi imjed sloboda i nevedje bila jaka bura, koji su odnijela sve Mačjate, što su bili prilijepljeni. Na Krstić ih je imao u zalihu svu silu, pa bojeć se valjda nove bure, nije ih dao više lepit, već ih je razdijelio medju svoje bratve generala, koji su je čitali: hjez-vojupluma „mačji regiment“.

Nekom napetošću obćavio se dan: 15. agusta. Osvanu liepo ljeto jutro, a zidovi i kuće tukićeni bijelim plakati: „Sastanka neće biti“; zli jesli kažu, da su im pribili-vukodlaci po-noći, jer da su znali do česa će doći, dok drugi misle, da su ih „mačji“ pribijali, da priprave svoje drugove na ono, što je imalo slijediti. — Bilo kako mu drago i tib je plakata nestalo naskoro, i njih je odnijela nakakova tramuntana.

„Mačji“ nisu mogli od nestrpljivosti, da kuone želju obćevana četvrti ara-pogćetak sastanka. Već se ih „oko“ i satpp. vidilo, kako ponosno stupaju u živahnog razgovora-prkošec Hrvatima, koje bi susrali i koji bi ih izsmjehivali ili bolje rekuć ih sažaljevali. Podje napokoj i četvrti sat. U Krstićevoj se kući i dvoristu skupilo kakvih 150 mačjica i mačica (ona tanavan i u gajbah ne brojimo amo), dočim je na česti pred kućom stajalo valjda 500 ljudi, većinom Hrvata. Oružnici zaposjednuše sve ulaze u kuću i dvoriste i zabranjivahu ulaz u istu. — Nastans vika i buka, dok se napokom ne pronas glas, da neće biti sastanka. Sakupljenom se narodu to čudno vidilo, što mu oružnici brane ulaz u kuću, u kojoj je bilo 160 opaljenih mačjica i pitali zašto se onima dozvolio ulaz? Narod stajao pred kućom, ne mićneć se sa svoga mjesta, jer se bojava mačje prevare. I zblijla! U dvoristu začu se rezki glas socijaliste Krstićana, koga je Obermaček naročito, zato pozvao, da truje narod socijalističkom propagandom, i da se ne blamira pred svojom zavedenom četom. Naših na tom „privatnom sastanku“ nije bilo, nu doznajemo, da je Krstićan-govorilo, Stoiaric mahao rukama, a Obermaček i njegova „ajnjura“ e compagnia bella, da su bodrili i odušavljivali ane, koji su, nerazumievajuć socijalistu, pili pivo i šetali amo tamo.

Čuvši narod, da se u dvoristu kuce ipak razpravlja, razljutio se, pa udri u povike: „Svito Spinić! živla domovina! dolje a mački itd.

Negdje oko sedme završi Krstian svoj govor, a Krstić se predstavti narodu kao socijaldemokrata dušom i tjelom i obćea „svomu narodu“, da će uskoro početi izdavati list u tom smjera. — Mačiji na to zapustiše opareni svoga gospodara, ne što našta grobni mir. Mnogi će se pitati: zašto nisu oružnici dozvolili pred kućom sakupljenom narodu ulaz u istu, dočim ih je uinuti bilo već preko 160 i isto, i čemu i po kojem zakonu je mogao Dr. Krstić — sazivat skupštine — držati sastanak i govoranje, kad je skupština zabranjena? To se je i narod pitao, ali za odgovor je dobio od oružnika: skupština je zabranjena.

Stvar se ima ovako: Krstić je prijao c. kr. kapetanatu sastanak „ne rećimo della silla“ (u ogradi vika) a kapetanat mu je dozvolio „nella cilla“. U jutro toga kobnoga dana otišao Krstić na kapetanat, da mu se razjasni, što to znači „nella silla“? Dali sam lokal ili takodjer ograda oko vile. Odgovorilo mu se je u prvom smislu, a on se zatim zahvalio (pismeno) na pravu održavanju sastanka, jer da u vihi nbi mogao smjestiti sav narod. Uzprkos tomu sazivali njegovi generali mačije na sastanak i usupor tomu, što nije imao pravo držati sastanka i govorancija, činio je, da govori socijalista Krstićan preko i sata, a i sam je govorio! Tako eto postuje Krstić zakoneli! Pitamo mi sada, što je namjeravao time Krstić? Odgovor je dvojak: ili je time htio prkošiti pred kućom sakupljenom narodu i oružnicima, koji su došli, da paze, da nebudu sastanka, da se ne drže govori, i time prouzročiti eventualni metež i tujogajvu, ili se je bojao blamaže pred svojim mačjici. — S druge strane čujemo, da se je Krstić izvazio, da je to „privatni sastanak“. Pita se, jeli to priyatni sastanak, kad onakov vođa pozove svoje sumišljenike na javni tabor, kad ih sabere do 160, a da im ne kaže, da se sastanka javnog neće držati, i kad im čini držati pod vedrim nebom preko i sat duge govore i sam govori?

Dalje u prilogu.

Javna zahvala.
Svoj rodbini, mnogobrojnim prijateljima i znancem, koji su prigodom smrti našeg nezaboravnog supruga i oca
Andrije Laginja-Bele,
posjednika u Klani
umrlea dne 25. augusta 1898; danas toli mnogobrojno izkazali milomu pokojniku posljednju čast, izpraviv njegove mrtve ostanke do hladnoga groba; izričemo ovim u ime svoje i bližeg roda najtopliju zahvalu; osobito preč. monsg. Vinku Zamliću, župniku u Voloskom; mgč. gg. Ivanu Koruzi, župe upravitelju u Klani, Venceslavu Klofaniću, kapelanu u Sv. Mateju, čč. oo. kapucinom na Rieci, na vodjenju tužnog sprovoda i obavljenu sv. čina; napose poglavitom g. Mirku Jelučiću, obć. glavaru i Petru Juretiću, kanc. iz Kastva grada, gosp. Viktoru Tomičiću, posjedniku iz Voloskog, gg. učiteljem iz Kastva grada, Sv. Mateja u Klane, starešinam crkve sv. Jelena u Kastvu, mnogobrojnim prijateljima iz prostrane Kastvaštine, Veprinca i Klane.
Harnu hvalu u obće svima i svakomu, koji je bilo ustmeno ili pismeno nastojao izraziti nama svoju sućut.
Klana, dne 27. kolovoza 1898.
Marija ud. Laginja rođ. Gaus; Mijo Laginja, dekan i Mate Laginja, posj. (sinovi)

ZAHVALA.
Svoj gospodi, rodbini prijateljem i znancem, navlastito velečastnomu svećenstvu, častnim otcem kapucinom, gospodi činovnikom i ostalim, koji su našem preljubljenom i nezaboravnom otcu izkazali posljednju čast doprativ ga do hladnog groba, ili na drugi način nastojali ublažiti našu bol i žalost u velikoj nesreći, izrazuje svim najiskreniju hvalu.
Volosko, 30. augusta 1898.

Žalujuća obitelj Stanger.



EMERI

jesu posude za kuću, konobu, vrt, polje, vinograd, radionica, tvornicu, ladja itd. mjesto kabla, brentače, vrča, golide itd.
Uvjek su gotovi za porabu, čvrsti su trajni, ugledni, lakhi te prikladniji za svaki posao nego li obične posude.
Dobivaju se na veliko i malo u radionici tvrdke **Schvitz & Comp.**
u ulici Commerciala (trgovačka ulica) br. 11 u Trstu, na malo također kod drugih trgovaca ovdje i u pokrajini.
Prospekt sa cijenici razšilje se na zahtjev.

Skladišće pokucstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišće pokucstva i tapetarije svakojakih nacrtu iz vlastite radionice. Bogato skladišće zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cijenik badava i franco. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.
Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Tiskarna Gutenberg
nizalka oca. kralj. univerzitetno tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRITNE IN CONTO-KNJIGE

zistem „Patent Workman Chicago“
Raznokrni zavod — Knjižovništvo.
preporučuje se za prijame, naročito se zadržalom primernih cen i točne postrebe.
Izdavanje svakokratnih tiskovih kakor: časakav, rekvizitorav v svakem obzaju, brošur, plakatov, omlak, razbimav, memorandav, skrožilo, papirja za listu in zavitkov z napisom, naložnih listakv jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavni, Costa-Correst-kapja, Sabel-Cost, Fakturo, Deklitarav, Creditorav, Cezav-kapja, Strazza, Memoriala, Imenolav Prima-neta, odpravni, menjilnišk časav-zapadnih in knjig za kopiranje, kakor tudi vsch pomoznih knjig, potam raznokrta (črtanoga) papirja, Costa-Correst, svilenoga papirja za kopiranje, listav iz kaviška za kopiranje, akvizito iz otkava za kopiranje itd.
Za naročbe in nadaljnja pojašnjenja obratiti se je do glavnoga zastopnika
Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Trst, Via delle Acque 5

Prave bruske suknene tvari

Jedan coupon	for. 3-10 iz dobre	prave ovje vnuh
3-10 m. dug, do-	4-10 iz dobre	
statan za 4 uz	4-50 iz dobre	
ko odjelo stoji	6- iz bolje	
samo	7-75 iz fine	
	9- iz najfinije	
	10-50 iz još finije	

Jedan coupon za crno salonske odjele for. 10
Tvari za gorje kaputa, Esena, Perzovani, Dookinga. Tvari za državne i željezničke ži-
novnika, najdigne Kamagarne i Chivista itd. razšilje u tvorničke cijene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro posmato

Skladište tvorničkog suknja **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorak badava i franco. Fešiljke vjerne uzorku.
Posor! P. n. občinstvo upotrijebe se osobito na to, da stajje tvari mnogo manje, aka se ih izravno saručli nego li one, koje se posredovanjem trgovaca in abavi. Tvrdka Kiesel-Amhof u Brnu razšilje sve tvari in prave tvorničke cijene bez odbitka, što ga daje krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.



U ljekarni E. TOMAJA nasljednik
ZAGREB 11c br. 12 A. WINGER ZAGREB 11c br. 12

- dobivaju se osim ostalih lijekova nekoi obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:
- Mazilo proti kostobolji ili protinu,** osobito za konje i volove proti tucenatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukročnosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križnih, kostenom poganom, probadanju svakokratnim nasebam. — Cijena 80 nv.
 - Mazilo za blago** (Flehtennadel Essenz) za čišćenje i razkućivanje sraka u sobah, za dlanje i za plućobolne. — Po 60 nv.
 - Antiseptična voda za usta i zube** sačuvalju se zubi od kvarenja zapričaju i ublažuju zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razirikačuju usta, uklanjaju nengodan vonj. — 1 flaša 60 nv.
 - Fina smrekova esencija** (Flehtennadel Essenz) za čišćenje i razkućivanje sraka u sobah, za dlanje i za plućobolne. — Po 60 nv.
 - Tekućina proti izpadanju vlasi** učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhati i pospješuje rast kosu. — 1 flaša 50 nv.
 - Mast** proti lišaju, krasatam, peruti i ospotinam. — Jedan lončić 60 nv.
 - Antisutin.** Frah proti znojenu ili potu, proti razjedini. — Škatlja 60 nv.
 - Tinktura za kurje oči** izvratno sredstvo. — Cijena 50 nv.
 - Dr. a Spitzera pomast za lice** proti sučanin pjegam, madečem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomerno rumenilo lica i nosa, bnavarost, ospotnine na licu; prosvajava gladkost, nježnost; bijeloi i finoću obraza i ruku. — Cijena većem lončiću 1 for. — K tome spada još borakav sapun po 40 nv.
 - Švajcerske pilulice,** najjeftinije sredstvo za ludica ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeljini, navali krvi u glavni i prsa, tromosti ili težini. — Cijena škatuljici 70 nv.
 - Puder-Egiantine.** Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariskoj izložbi zlatastom diplomom. Dobiva se u bojah: bijeloj, ružičastoj i žutkastoj. — Cijena kutiji 1 for.
 - Savon Egiantine.** Najfiniji sapun od svih savladaju lica. Bastavljen je od najčistih tvari, odlikuje se vauredno ljukkim mirisom. — Jedan komad stoji 50 nv.
 - Mirisna žesta za sobe kaditi** nekolički širo po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nv.
 - Otrov ili čemer** za stienice ili kimaka. — Flašica 60 nv.
 - Antifebrile** od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja boćica 70 nv.
 - Polibromov sirup** po dr. a Mikoli Setaka Heči napojno, bolesni žilava nepokoj, glavobolja, trzanje, Msteriju, zaduku, razno grčeva. — Cijena 1 forint 50 nv.
 - Ljekovito Pepsinovo vino** proti želudacnom kataru, lošoj probavi. — Cijena 1 forint.
 - Seker Extrakt za bolest jetara i slezene.** Cijena 1 for. 95 nv.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da stiede kose pocrne, fine sapune, praške za gosp., sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tjestine za zube, od kojih zubi pobijeljuju.
Spužve za umivanje, kefice za zube.
Razne sprava iz kaučuka, bandaže, povoji za rane, pojase, kirurške sprave.
Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, franczckoga Cognaca
Zalja mineralnih voda.
Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete. — Tko naručil za pet forinti vrednosti, plaćam sam poštarinu.

Ni jedan, ni drugi, ni treći postupak nemože se opravdati, a i sam Krstić... Nadamo se, da će... kotarska oblast... Mađjarska zastava... U Austriji raste raztrojstvo u veliko...

Mađjarska zastava

Mađjarska vlada, naložila je ovih dana svojim pomorsko-zdravstvenim uredom... Mađjarski ministar predsjednik izjavio je svojim pristupom, da se neće razpravljati u ugarskom saboru o nagodbenih osnovah...

Kako izvješćuju radikalne njemačke novine, pripravljaju se Niemci na novu opoziciju u carevinskom vieću... Iz Srbije dolaze uznemirujući glasovi usljed nesretne politike, što ju tamo provodja razkralj Milan...

U Bugarskoj provedeni su u svih običnih izbori zastupstva — kako vele u najvećem miru. Opozicija, da je hametom potučena, dočim je vladina stranka dobila u svoje ruke skoro sve občine...

Ruski narod odužio se ovih dana sjajnim načinom svomu velikomu caru Aleksandru II. osloboditelju, podignuv mu u Moskvi veličanstveni spomenik...

Mađjarska vlada, naložila je ovih dana svojim pomorsko-zdravstvenim uredom, da se na njihovim parobrodima vije mađjarska zastava, bez hrvatske ili barem bez hrvatskoga grba, toga lje nismo oče kivali...

hrvatski novci, u obliku subvencije! Grdo li porazište slavni djedovinu za zdjelju leće, aratos Vam bilo! A ti hrvatski narode zapamti nazovi rodoljube na upravu toga društva...

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 31. augusta 1898.

Dugotrajni dogovori izmedju austrijskih i mađjarskih ministara, radi nagodbe izmedju jedne i druge polovice monarhije, dospjeli su bar do nekakva uspjeha. Mađjarska vlada tražila je, da se nagodba provede redovitim putem t. j. da ju prihvati carevinsko vieće i ugarski sabor...

Kako izvješćuju radikalne njemačke novine, pripravljaju se Niemci na novu opoziciju u carevinskom vieću. Oni traže još uvijek, da se dokinu ponajprije jezikovne naredbe za Česku i Moravsku i tada tekar, da će se upustiti u razpravu o nagodbenih osnovah...

Iz Srbije dolaze uznemirujući glasovi usljed nesretne politike, što ju tamo provodja razkralj Milan. Radikalna stranka, koja imade u narodu većinu, a koja nije tako rekuć u narodnoj skupštini niti zastupana, radi javno i potajno proti samoj dinastiji...

U Bugarskoj provedeni su u svih običnih izbori zastupstva — kako vele u najvećem miru. Opozicija, da je hametom potučena, dočim je vladina stranka dobila u svoje ruke skoro sve občine...

Ruski narod odužio se ovih dana sjajnim načinom svomu velikomu caru Aleksandru II. osloboditelju, podignuv mu u Moskvi veličanstveni spomenik. Veličanstveni predlog cara Nikole II. za sveobće razoruženje pobudio je u čitavom svietu najveći utisak...

veće europske države, nemože ostati bez blagoslovnih posljedica, pa ako se ista oživotvori, priznati će mu svi narodi najveću harnost, kao najvećemu dobročinitelju čovječanstva.

Mi kao grana velikoga slavenskoga naroda ponosni smo, što se je ova veličanstvena misao porodila u plemenitom srcu najvećega slavenskoga vladara, cara Nikole II.

Dopisi.

Pišu nam iz Nerezina dne 28. tek. mj. Eto ti i opet kakve jaremijade iz Nerezina — reći će po gdjekoji čitatelj. Ali što ćemo, no! Vjerujte nam, da vi to ne činimo iz puke objesti ili čak iz kakve nadutosti, da se po novinama čitaju naši duplet! Ne, Bože sačuvaj, nego nas natužnogi nožda. Na hajdmo na stvar.

Bilo vam glavom u nedjelju svetu, na 31. srpnja, Puntari, koji ovdje građe novu luku — a izmedju njih i njezolicina mjestina Hrvata, veselači se u krcni Sučića Božela, zabugariše nekoje hrvatske pjesme a to našoj g. spodi popardilskoj ne bijaše po duđi. Izasaviši naši, a s njima i Puntari iz krcme, pozdrave se, te se razidjose. Puntari krenuše prema Studencu, pjevajući neke hrvatske pjesme a naši svojim kućam. Kad oni na Studencu — gdje im je stan (a u istoj kući na drugom katu nalazi se čitaonica) kao da je tko iglom ubo gosp. Uniogonaše kad začuše hrvatsko pjevanje, pa da pokazu, da su oni „sangu puro“, zapjevaše onu bezarmnu „Nella patria dei capretti...“ i još druge, dakako, našemu prajescumu „canzoni belle“.

U, to ti stráže, koja će Puntarom: Vi ne smijete već pjevati! Ma baš lijepo! Njima se zabranjuju pjevati nevine hrvatske napjeve, a to samo za to, jer su hrvatski, dočim se onim drugim pušta izazovne pjesme!

Nu našim popardilom kao da nije bilo dosti ono fino pjevanje, nego daj da se izazivju miras Puntare, dapače dvojica se od njih delija usudila zagroziti im se, riečima: „Respete Nerezine, se no gaveri del baccali!“ Ala čudnih li mi Nasradina kao da im Puntari ruže njihovo mjesto hrvatskim pjevanjem! No Puntari se na to niti ne osvraše, nego pjevahu i dalje.

Sjutra dan oko šest sati i pol po podne skupi se više popardila izpod prostorija „Hrvatske Čitaonice“, te ala, brate moj da ti se pjeva: „abbasso i croati che non i commanda più!“ i druge pogodne pjesme palellidja ni urnebesna vika: „Assassini, ladri, mussi, porchi, briganti...“ veni fora se gavá muso; fora la troybojnica... Ta vika trajala je cijeli sat i pol. Mi čitaončari nijesmo se na to ni mnogo obazrali, jer — ako ne baš tako, a ono nešto blaže — su nam svako nedjeljne serenade, što nam ih priredjuju popardilska gospoda. ali se tim večna začudise stranci, koji bijahu za svojim poslovima došli amo na sjajam. Čuviši oni onu ruku i viku, deranje i drcenje, što li su drugo morali pomisliti nego li to: ne, da ih je nečastivi morao objednuti! Ma čemu se tako pjenje i drcje? upitao me jedan stranac. Što su im Hrvati skrivili? ta ono, oni mirno kao jaganjci sjede u svojim prostorjama! E, moj gospodine — rekoh ja — krivi su što su živi! — A zar tako? — Pa da! — A nijesa li oni, čitaončari, u svojoj kući; ne plaćaju i oni stanarinu; neimaju li i oni potvrđena od vlade pravila, da njihovo društvo može obstojati? Dakako da imadu! Onda bogme čovjek u Nerezinih nije sjegurao ni u svojoj kući! — Vidite, gospodine dragi, za sve to znade naš popardilji, ali njemu su tužbe Hrvata: „menzogna“!

Nu tim još nije bilo dovršeno djelo, to je bio samo početak. Kad bilo u večje oko deset sati i pol, začuše se na jednom strašna buka na Studencu: „Ecco che i Puntari vien; andemo aspetarli!“ — A selom se čuli povici: „all' armi i nostri!“ — Izbljila dolazahu Puntari, koji na Creskom otoku krcalju na ladje kamenje za novu luku, s dva svoja peliga, mirno vozeći niti ne slućeći što ih čeka. U kratko vrijeme sgrnu se na Studencu mnoštvo popardila, odakle svi krenuše k obali čekati Puntare.

Došavši do obale, počje rulja namah izazivati gladne i utrudjene Puntare: „In terra che vien qui che cantavano ieri sera; addesso è il momento; porchi, mussi, farabutti itd. itd.“ Kad se Puntari na dohvat kamena približise obali, doletje im od krcna njeholičko oveliči kamena, nu oni

neodgovoriše na to ništa; nego usidriše brodove malko podalje no obirno. Napokon eto ti jednog šandara, a s njime jedan činan. stražar, kojim podje za rukom izagnati rulju od obale. Ruljetina se na njihovu zapovjed odaleći od obale, ali se ne razidje, nego eto ti svih do izpod prostora „Hrvatske Čitaonice“; i tu ala ča se nastavi prijašnje rutenje i izazivanje svakovrstnim pogrdnim riečima: „Veđul fora porchi de croati, addesso è il momento; ste zitti, a?...“ Ma valaj su ti smiješni naši popardilji; njih stotina, poči najprije izazivati šandica trudnih, izmucenih Puntara, pa kad im nije uspjelo njihovo junačstvo, eto ti ih do Čitaonice, da tu četvorica članova izazivlju na polje! Nu valja znati i to, da je to bilo djelo prije promišljeno, jer istog dana (1 kolovoza) dođje po podne oko 5 sati na Studencu jedan od njihovih vodja i počje ko mahnuti vikati: „E, stasera ghe sarà del baccali“, Misliši su doista, da će se naši suprotstaviti, nu prevariše se, jer su naši sve mirno podne-li kao pravi ljudi, koji drže više do svog glasa i obraza, nego svi naši popardilji.

Vidjeti ćemo hoće li ovoga puta naš popardilji, kad ma struga dvie tužbe: jedna od Puntara, a druga od Čitaonice, reći: „questo è una menzogna!“ Neka dobro pomisli do čega li se moglo doći, da su se Puntari na kraj izkrcali, ili da su članovi čitaonice izšli na polje.

Kad budemo doznali za uspjeh pričužba javiti ćemo vam, gospodine uredniče, kako se u stvari postupalo. Još Vam imade mo za danas jednu javiti i to, da će se graditi nova kuća za hrvatsku školu. Zato se čuju, da će kupiti neku kuću na Lučići — o kojoj je bilo govora u „N. S.“ — Tu kuću baciti će dolje, a onda na istom mjestu graditi nova. Čudnih li svatoga, kao da nema prostora boljeg i liepšeg, jer podalje od te kuće, kakvih 20—30 koraca, nalazi se krcma. Valja će biti to liepo, kad bude učitelj s djecom pjevao u školi odgovarati će prijatelji Vinke Lozica iz krcme. — Bar će se tako natjecati u pjevanju!

Rapčani.

Iz Klane pišu nam 28. pr. taj. Javljamo Vam, g. uredniče, prezalostnu viest o nesreći, koja je prošlog čedna zadesila rodoljubnu obitelj Laginja-Beletom. Dne 26. augusta umro je naglom smrću čestiti starac Andrija, otac preč. gosp. župnika-dekana kastavakaga Mije Laginja. Pol sata pred smrću bio je u savršenom zdravlju, kao i ukućani kako je bio uvijek njegov običaj, kazao im što će po podne raditi. Po objedu otišao je u vrt, gdje im je sienik i shranništva gospodarskog orudja, kad na jednom probjehu mu krv iz gollena. Očuvju mokrinu u postolu, priviže gaće i počje krz zastavljati, nu sve uzalud. Samo što se je u kuću povratio, otekla mu krv i — sa-spao vječni san. Bilo mu je 76. godina a bijaše tako objubljen u Klani, da su njegovi običari govorili suzrim očima: „Takoviga neće Klana već roditi“. Nikada se nije, što ni rieč, niti mravu zamjerio, a činio dobro vazda svakomu, gdje je samo mogao.

Nikada nije tko čuo niti najmanje kletve iz njegovih usta. Kada bi opazio kako se „botrice“ pravdaju krcstici jedna drugu svakojakimi naslovi, mirno bi im rekao: „Kanta vas div, kaj nemurate moćvat, viste da vas dica poslušaja“.

Bio je vrlo skrban otac, rađeci neprestano kao marav, svagdje prvi, tako, da će ga ukućani teško prežaliti, osobito njegova supruga, starica majka, a k njom je vjerno i uzorno dielio tuđe i navelje, radost i veselje kroz punih 50 godina.

Za njim gorke plače njegova desna ruka najmlađi sin Mate i njegov ljubavni prvenac preč. gosp. Miho i starica supruga. Za njim narieči i dvoje siročadi pokojnog mu sina Jakova, koji su s njim izgubili i oca i djeda.

Za njim žali čitavo selo.

Bio je čestit i iskren rodoljub: pravi, tvrdi Klanjac, stara korenika, koji je mnogo puta zastupao Klana, osobito kao sudijac.

Sprovdot bijaše upravo sjajan, očit znak koliko je bio čienjen.

Vješt! Ti pokoj preblagi starče Andre! Lahka Ti bila domaća gruda!

Rodoljubnoj i čestitoj obitelji najiskrenija sućut. (Pridržuujemo se iskreno i mi. Op. Ured.) Klanjac.



Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekao, ča išće on debeljeh z Voloskoga po H-lublje?
 Jur. Tega još neznaš? A ki bi stumačil biseru školske takei i posli od rendi.
 Fr. Ča mu nebi mogli njegovi oni koradžići skratit?
 Jur. Aj ča pijutošto ki drugi zdaljit.

Fr. Va Moščenicah da hođi neka reška frajla starovita va školu.
 Jur. Bi se trebada rada ča navadit kako i on mali...
 Fr. Hod z imenom božjim, ono nisu študije za nas drugeh.
 Jur. Ne, zač bi nas zeni s preslicum.

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri pripisali su upravi našega lista p. n. gg. Stjepan Paskvan, župnik u Kraljevici 18. for. sabranih prigodom mlade mise domaćeg sina Andreja Depedera. Antone Cerovac u Roču 4 for., Ljudevit Tičak, pravnik 4 for. 73 nvč. sabranih prigodom imendana g. J. A. Marčić dne 26. julyja u Jurđanih, Ljude Burić 3 for. 50 nvč. sabranih kod njega dne 26. julyja. Darovali su: L. Burić, Tomo Vučetić, kapelan, T. K. Mate Miloš, Florijan Turina, Pavao Gucović, Ambroz Brajad svi po 50 nvč. — Slavna Uprava "Hrvata" u Gospiću u ime Davorina popa Krmotića 33 for. 23 nvč. sabranih na svatovih D. a. Salentica.

Imenovanje. Dvorski kapelan g. Dr. Fran Sedej imenovan je kanonikom stolnoga kaptola u Gorici.

Novomenovani g. kanonik jest vrlo učen svećenik, uzornoga ponašanja i djelovanja. Njegovo ime spominjalo se često kad bi bjhahu izpravljene zadnji put biskupske stolice u Krku, u Gorici i u Ljubljani. Čestitamo preč. g. kanoniku!

Sjednica odbora političkoga društva "Edinost" obdržavati će se u subotu u 7 1/2 sati na večer u prostorijah Del. pod. društva (Via molin piccolo br. 1). Pošto imade važnih predloga na dnevnom redu, očekujemo od gg. odbornika i njihovih zamjenika, da će u potpunom broju doći na urečenu sjednicu.

Tužno stanje u Istri. Bečki "Reichswehr" piše: "Due soli sarembero i mezzi per tener soggetti questi popoli: l'ignoranza e la povertà" (Dva su sredstva, da se ti narodi — naime Slaveni — uzdrže u podložnosti: neznanje i ubožstvo). Tako su glasili izvještaji činovnika mlatačke republike u vrijeme, kad je velik dio Istre bio u njihovoj moći. Zato ne treba nikakovog obrta, nikakovog poljodjelstva, nikakve kulture za slavenski narod u Primorju. Od to doba već je minulo 100 god., ali — više od dvie trećine stanovništva istarskoga je slavenske narodnosti, i ti neka za volju jedne trećine talijanske manjine ostanu u "ignoranzii" (neznanju). Gotovo je to unikum za modernu državu, da se ni do danas još nije sagradila u kraju porečkome, gdje prebivaju tri četvrtine slavenskoga pučanstva, nijedna redovita slavenska škola. Slaveni u Istri nemaju nijedna srednje škole, a o obrtnoj ili poljodjelskoj školi ni govora. Prema načelu: "Tko nije Talijan, neka oстане u "ignoranzii" — Kao drugo sredstvo za podjarmljivanje Slavena bijaše ta u metačkim izvještajih spomenuta "povertà" (ubožstvo). I taj barbaraki savjet u velike cijene u tom kraju Kolonaki sistem je ideal naših narodnih oblastnika. Mnogi "signori" privojili su si mnogo zemljo i naselili kolone U t-m pogledu moglo bi se što šta spomenuti U najnovije doba činili su se pokušaji za ustrojavanje obćina, kako bi se tim načinom seljaka on prouzročilo koliko je moguće više troškova, te bi se tim brže doveli do "povertà", pa ih napravili kolonima, kako bi bolje odgovala ukusu italijansima. Dakle udariva h-će, da Slavene primorske uzdrže (po receptu mla-

tačke republike) u "ignoranzii i povertà". — Ovo je žalostna ali živa istina!

Blagoslovljenje zastave. Pjevačko društvo "Hajdrih" na susjednom Proseku proslaviti će u nedjelju dne 4. septembra t. g. svečanim načinom desetgodinjičnj svoga obstanaka i blagoslovljenja nove državne zastave. Kod svečanosti sudjelovati će 10 pjevačkih zborova iz Trsta i okolice i pjevačko društvo "Ljubljana" iz Ljubljane. Iz Trsta polititi će k toj svečanosti skoro sva naroda društva sa zastavami "Delaskoga podpornoga društva" i "Tržaskoga Sokola". Evo glavnih točaka programa: 1.) U 9 sati u jutro doček izvanjskih država i deputacija. 2.) U 10 1/2 sati svečana sv. misa, na koncu blagoslovljenje zastave kojoj će kumovati gđja Gorin. 3.) U 1 sat svečani banket u gostionu Lučke. 4.) U 3 1/2 sata doček ostalih pjevačkih zborova. 5.) U 5 sati koncert na dvor. g. Garlupa.

Budućeg četvrtka t. j. dne 8 septembra na ulagan dan narodnjima B. D. Mariju ili Mala Gospa neće izaći naš list, jer spada ta četvrtak među one izuzete četvrtke u ovoj polovici godine. Da oštativimo radi toga naša čitatelja, dodali smo današnjem broju prilog od pet arka.

Hrvatski jezik na sudu. Pozivnica. Gospodin N. N. (ime napisano dakako talijanski) Posivljete se na ovaj sud pred potpisano sudu na dan u 9 sati ih prije podne da berđete saslušati kao svjedok po prietnom zakonskih posljedica osnačenih u § 159 k. p. kada ne huse došli Od C. K. B. Kotarskoga Suda Pazin, dne 16. 8. 1898. Tomičich v. r. (Ntreba tumača).

Obiteljska nasreća. Rodoljubni obitelji Stangera na Voloskom zadesila je dne 28. t. mj. teška nesreća. Toga dana u 9 sati na večer preminuo je naglom smrti starešine obitelji g. Andrija Stanger, posljednik i brodovlastnik, u dobi od 86. godina. Pokojni Andre Stanger Abatov bijaše poznat u čitavom onom kotaru kao muž dobra i pobožna srca. Za sobom ostavlja trojicu čestitih sinova, među kojimi je i narodni zastupnik i odvjetnik tamo, g. Dr. Andre Stanger. Za pokojnim žale osim sinova, i tri nevjeste, više unučadi i dva brata.

Teško uovljenog družini naša iskrena sućut a duši čestitoga Andrića vječni pokoj!

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Jelusić Mirko obć. glavar darovao je preko 30.000 komada izrabljeniji poš. maraka družbi, za koje je g. Deskočić Rudolf pom. kapetan utržio na korist družbe dosad 5 for., a konačno od preostalih primio od g. Isanovića Mata rodom dalmatinskog Hrvata trgovca u Rotterdamu i liru šterlinu u zlatu. U škrablicu kod gosp. Jelusić Mirka unišlo na korist družbe 55 novč.

Hrvatskim i slovenskim akademidarima Istre i Trsta! Usljed otpisa c. kr. namjestništva u Trstu dnevom 10. 8. 1898 broj 16827 I. potvrđena su pravila akademskog društva "Napried", te se ovime časti osnovateljni odbor pozvati Vas na prvu glavnu skupštinu, koja će se održavati u Opatiji u prostorijah društva "Zora" dne 18. rujna u 4 sata poslje podne sa dnevnim redom: I. Izvješće osnovateljnog odbora. II. Izbor novog odbora. III. Viećanje o djelatnosti društva u budućoj godini. IV. Eventualia.

Za osnovateljni odbor: Gijuro Červar v. r. Janko Nežid v. r. Davorin Zgrabljid v. r.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu: Članarinu god. 1897 uplatiše, i to po 1 for.:

Diraka Vinka, Dubrovčić Marija, Gregorić Julijana, Karlaravis Ana, Lučič Gila, I. Milneršić Josipa, 2. Milneršić Josipa, Mica Rubeša, Petra Rubeša, Širola Josipa. Po 50 nvč.: Brozović Josipa, Marija Stanić. Za god. 1898. uplatiše po 1 for.

Bacić Tereza, Deskočić Ljubica, Diraka Vinka, Dubrovčić Marija, Jardaš Nina, Jelusić Marija, Karlaravis Ana, Karlaravis Marija, Kornmüller Jelisava, Mogorović Cilka, Petrak Marija, Rubeša Mica, Rubeša Petra, Rubeša Albina, Rubeša Amalija, Širola Josipa, Šustar Ana. Po 50 novč.: Dukić Jelisava, Rubeša Luiza.

Proslava rođendana Njeg. Veličanstva u Vodicih na istarskom Krasu. Od tamo pišu nam, da su po davnom običaju svečano proslavili 18. augusta t. j. rođendan Njeg. Velič. sliedeće nedjelje 21. augusta. Mnogobrojni pobožni puk, mjest oblasti i školska mladež priustupovala je službi božjoj, kod koje se vrćue puk pomolio za dragocjeno zdravlje prejnoga vladara, a na svršetku koje bi odjeparana akladno i jednoglasno uzvriena pjesma zahvalnica "Tebe Boga hvalimo".

Iz kotara porečkoga pišu nam 26. t. mj. Već dugo i dugo nemala glasa u Vašem čienjenom listu a ovih strana kao da nselmamo razloga da se pritužimo, da za-

molimo za pomoć oblasti i dobroćudne naše prijatelje. Razloga imademo doista mnogo, da se tužimo i da jadtukjemo, jer je sve naše dobro, duševno i tjelesno u protivničkih, talijanaških rukah.

U našem kotaru zaposlavja se zali bože, svuda jezik hrvatski, jezik većinu pučanstva kao da neviriede i za nas državni temeljni zakoni ili kao da nismo i mi vjerni podanici našega kralja kano i svi ostali narodi monarhe.

Nu ni u materijalnom pogledu neidnam bolje.

Na siromašni puk obćine Vrsara čeka je primjerice kao ozebao sunce dr. Zavnu podporu radi lanjske nerodice, ali taj puk nije dobio ništa. To isto dogodilo se našemuku i u porečkoj obćini. Puk taj bio si popravio kakav put, prerediti kakvu lokvu ili sagradio komad nove ceste, te pri t-m zaslužio koricu kruha, ali je on žalost ostao praznih ruku. Iz ovoga kotara bilo je naših odaslanika šest kod novoga namjestnika Trsta, da ga pozdrave da mu prkažu u spomenici njegove jade i nevolje, njegove želje i težnje, ali ni od tamo neima našemuku ni odgovora ni pomoći. Uzalud smo molili ukatuje nesretne školske takse, uzalud smo pitali dio državne podpore za siromašno pučanstvo obćine Vrsar i Poreč. U Trstu rekošnam, da se radi podpore valja obratiti na kotarsko poglavarstvo u Poreču, a kad smo tamo posli moliti, odgovorise nam na hrvatsku ustavenu molbu srdito u talijanskom jeziku, da obćinama Vrsar i Poreč n-treba podpore, jer da smo mi imućni. Radi toga krivimo mi u prvom redu obć. naše načelnike, koji neimaju ni srca ni ljubavi do izvanjskoga puka i koji se nisu na vr eme zauzeli, da se i tomu siromašnomuku novčano priskoči u nevolji na pomoć. Nu napokon nekrivimo nikoga nego sami sebe jer tko nam je kriv, da si nelzaberemo bolje poglavare. Ovo bi morali dobro promisliti oni nesretni prodanci iz Lima i Vukača, iz K. unčičić, iz Garbanih itd. koji su za zdjelju leće prodali Talijanom sebe i sva svoja prava.

Što se tiče napose obćine Vrsara, t-mi valja zabilježiti, da je naš puk one obćine od nedavno izgubio četiri luta svoja protivnika. Onoga "uzornoga" talijanskoga popa (prete modello — rekla bi porečka "baba") po imenu Franca premjestiše odavle u sv. Nedjelju, gdje truje naš narod talijanštinom u crkvi.

Premjšten je odavle i poznati oružnički stražmaštar Taichert, koji je ostavio u našem puk radi posljednjih državnih izbora najerniju uspomenu. Dični naš Mate Sinožić sjedati će se zaista toga oružnika do zadnje ure svoja života; a gdje je onaj naš vriedni Ivo Vilenič i koliki drugi, koji po tamićah još i sada čamo. Nu nezdavajajte braćo, Bog neplaća svake subote. Doći će sunce i pred naša vrata. Tredi — i to najžešći — a to je zloglasni Rogo nesrećno se sam. Ta je bio u Sv. Lovreću podnačelnik i pošte meštar, ljati naš narodni protivnik. Kopao je dugo jam pod našim narodom, pak je napokon sam u nju pao. Za svoja nedjela sjedi sada u hladu i to za tri godine.

Četvrtoga — Ivana Janko — pozvao je Bog na sud i neka mu on sve griehie, učinjene proti našemuku narodu, oprosti — kao što mu je i mi opraštamo.

Imamo g. uređniče jošte dosta pritužba i želja, ali to ostavljamo za drugi put jer nam se i tako ovaj dopis odviše raztegnuo.

Mjesto poštanskoga odpravitelja. Službeni list donasa razpis natječaja na mjesto poštanskoga odpravitelja na novonstrojenom c. k. pošt. uredu u Lindaru — kotar Pazin — uz pogodbu i jamčevinu od for. 200. Godišnja plaća spojena s tim mjestom iznaša for. 150, uređovni paunšal for. 40, a godišnji paunšal for. 200 za uzdržanje na dan jednokratne poštee sveze pjesnice između Lindara i c. k. pošt. uredu u Pazinu.

Molbe za to mjesto treba podnesti u roku od trih čedna c. k. ravnateljstvu pošta u Trstu.

Ozbiljna rieč stranakam u Hrvatskoj. Naša čevitka drugarica, "Edinost" imade u broju 163 od dne 31. min. m. zanimiv dopis iz Rieke, kojega zaključuje sliedećom oz-iljnom opomenom:

"Vi se pravdate međusobno: tko je veći hrvatski rodoljub i tko je "šišćić" i za glugnuše včete kako kanite spojiti sve dielevo domovine u jedan državnii "rganizam, a nevidite i neopačete, gledajad nepr-stance gori visoko u idejale, kakuv dušmanjin pred nosom oduzimlje komad za komadom nespojene domovine, tako, da — ako u-budete počeli brzo spajati sa riešima takodjer raduju — do-

mala nećete imati, ovdje: ništa više se htjeo spojiti sa najkom-domo!

Ovu ozbiljnu opomenu stavljajmo. kolovodjam raznih "stranaka" vatskoj.

Iz Sela Rovinjskoga pišu nam m. Odkada se nalazi među nama neki svećenik don Giovanni Cecchi mi od srca čuti u crkvi četiri Hečji pr propoviedi u "hrvatskom" jeziku! želja prav edini i opravdana "nedog" našega previloga. Nezaamno da "uzimlje" on na sebe odgovornost za padanje "čudorednosti", uzornoga "djece, mladica i oženjenih." Svaka Bogom odgovarati ča za to u prvom on, jer mu je naše žalostno stanje davno poznato. Od g. župe-npravite zahtjevamo Bog zna što, jer znan naša nauka kao ostali svećenici nepozna jezik puka, ali da ča savi vrši ti svoje dužnosti, to smo svakak kivali.

Kad smo se s početka nanj tuži latiniziranja odgovarao nam je, da adu po nalogu biskupa, a kad su biskupu radi toga pritužili, ovaj i tobože zabranio latiniziranje — a ip i nadalje latinizira. Na komu je krivnja? Mi znamo vrlo dobro, mladi i nevie-ti svećenik nebi usudu od sebe mienjati u crkvi ono, što p-čtine i atotine godina. Mladi latini u našoj biskupiji imadu najbolja mjeono malo naših šalj u najgora.

U našem selu dogoditi ča se sab-talno, ako nam biskup neida svećenik tada ča odgovarati za to samo on Bogom i ljudmi. Presvjetli — reč i nevjernije svetu dok nevidi čuđesitostane li i nadalje ovdje ovako — slabodno očekuje i ta čudesa.

Iz Marčana. Tako imati čemo i mi de štor Jakomo i ta novi deligato, da mu si i vidali gveru, a ta gvera da mora bit duvelom. Razumijemo se duelo ča biti na zasto u drugo oni se ne razume. Po pi su stili da te na misto sablje, uzeti i jedno držalo od metle, pak da te se na od kalica jeno malo viditi, za nauči, i bolji "muškardin". Ali to njma je razbija Blaž, koga su vrgli za "taštama" gov- "che insomma coi manighi della scova i braura"; pak se i zaradi toga vrgli na "rompati? Debito, da ni ni tribe, da vam vidan, ter znate to skoro i sami. Dakle on štor Jakomo je bio deligato sve do neki Dokle je puha u pre Blažev rog i vodnjak sjorib, je bio štor Jakomo de qua, Jakomo enjoh, štor deligato čuđ... je insomma njihov "spetabile". Kad je pak i nuja neki drugi vitar, to se valje sve p-brnilo. To je bilo ovako.

Kad je bija lani biskup u Marčani, p jo naš Maroti (Bog mu daj zdravlje) i drugi reprezentanti k biskupu i rekli su i da oni u ime svega Marčanskoga puka ž da bude n crkvi, t. j. funkcioni i druge st- kako je bilo i do sad i da pre Blaž ni delati nitaakove novitad. Biskup njim je obe da ča biti sve kako i do sad. Ma Blaž, i je poša biskup s Bogom, je dela ča je štija, a Marčanci na to se pisali biskupu ka stvar pasiva. Da bude više stvar rirovni činili su, da se i štor Jakomo, kao de gvo, podpise. To je dozna pre Blaž va je poša k deligatu i reka mu je: "Co anche lei la tien con sti Croati", con i Arabi. A štor Jakomo mu je reka ovako "Mi no tegno con nissun; la verità se la p dir in faccia a tutto il mondo". "Bravo Dravo" je reka pre Biagio, pak se je obrnu i poša doma. Ošan dan za tin doš je dekr Martini Čaliću za biti deligato a štor Jakom van, u penzion. Morete znati, štor Jakomo je razjadija i po vražu i to je bija valj oganj na streehi. Sada čemo viditi kako č biti s duvelom.

Ala vero su si izabrali ta put gospodi. V odnjanska pravega deligata. O valja da gre svaki dan u školu pre Blažu, da ga vadi talijance, zašto ne zmi ni beside. Po pravici gospodu malo to briga dosta je, da on reče: "anca mi ga vol ješć talijan" i da poše u njihov rog. Ča ga ben pak pre Blaž naučiti školu. A čete da neče kad za onako lipo predikati i reči ljudem kad dođu u crkvi: "Ande in Afrika, cosa vegni far qua, quando non sare altro che arabo". Vidite, ma nas lipo štima, kad nam govori Arabi. Lako za to, ma ni ne moremo sad već ni moliti po našu, zašto sagrišimo kad molimo hrvatski, ali to on reče arab-ški. Ehi ča čete mi nismo kalabreži.

Postmo sad ča deligate i bumbaré pa kad se fini duvelo, čemo govoriti još, a sad čemo moliti ča daž lipo latinski, morda da ča nan ga Bog prvo poslani. Ne go Boški... je na znam latinski, ča molit po našu, po hrvatski, a bumbari neka brblju ča jih volja; Morda da me Bog usliši sve jeno i